

UTDRAG AV 1. MAI FOREDRAG I STAVANGER

Det kan være nærliggende for mange å stille spørsmålet om 1. mai-dagen i vår tid har mistet sin aktualitet.

Dersom vi gjør denne internasjonale demonstrasjonsdagen til en anledning hvor vi skuer tilbake i historien og feirer fortidens seire, da får skeptikerne rett.

Men en slik holdning til 1.mai-dagen og dens innhold springer i tilfelle ut av en mangel på forståelse av vår egen tid.

Parolene, slagordene og kravene slik de ble stilt i historiens 1. mai demonstrasjoner er i vårt land for lengst gjennomført som praktiske samfunnsreformer.

Mange av dem har blitt til hjørnesteiner som vi har

- 2 -

bygd vårt sosiale velferdssamfunn på.

Men solidaritet mellom mennesker er ikke en reform som gjennomføres en gang for alle.

Det er en livsform som må fornyes til enhver tid i enhver situasjon etter hvert som samfunnet utvikler seg og reiser nye utfordringer.

Vi lever i en verden hvor menneskeverdet trampes under fot hver eneste dag. Vi har en internasjonal situasjon som er preget av en tilsynelatende uoverstigelig kløft mellom mennesker som lever i sult, elendighet og undertrykkelse på den ene siden og et lite mindretall som er verdens overklasse. Vi lever i en verden hvor stadig større arsenaler av masseutryddelsesvåpen truer menneskehetens fremtid.

I en slik verden og i en slik situasjon er parolen om frihet, likhet og brorskap mer skjebnesfylt aktuell enn noen gang tidligere.

I vårt eget land, som i alle andre vestlige industri-land, står vi overfor store oppgaver og problemer å løse.

Bakgrunnen for denne situasjonen er en langvarig internasjonal depresjonsperiode i den vestlige verden.

Vi må mobilisere krefter, oppfinnsomhet og pågangsmot for å løse disse problemene i våre egne samfunn.

Men vi gjør en skjebnesvanger feil om vi stenger oss inne i våre egne samfunn med våre egne problemer.

Mulighetene for de langsiktige og endelige løsninger ligger i en helt annen form for forpliktende internasjonalt samarbeid.

Vår tids situasjon med et flertall av verdens

befolkning som sulter samtidig som 16 millioner mennesker går arbeidsløse i den vestlige verden er grelle eksempler på et internasjonalt system som har brutt sammen.

Vi må arbeide bevisst for å overføre de prinsippene vårt eget samfunn er bygd på, til forholdet nasjoner imellom.

Den bærende idéen i 1. mai-dagen har vendt seg mot nasjonalisme, og krevd internasjonalt samarbeid og solidaritet.

Det er beklagelig at denne vesentlige ideologi ikke har hatt evne til å bryte sterkere igjennom i 1. mai-dagens 90-årige historie.

Av partitaktiske grunner ønskes det i dag å gi et bilde av vår motkonjunkturpolitikk som om denne skulle være preget av feilslag, konkurser, bedriftsnedleggelse og sammenbrudd.

Det er et tusentalls norske bedrifter med omkring 100.000 ansatte som på forskjellige måter er hjulpet gjennom denne motkonjunkturpolitikken.

Det overveldende flertall av disse bedriftene og disse arbeidsplassene har etterpå greid å berge seg gjennom et kaldt internasjonalt depresjonsklima.

I forhold til dagens debatt er det viktig å understreke at alle disse bedriftene er privateid og privat ledet.

Når Regjeringen og det offentlige kom inn i bildet stod de fleste av dem ytterst på stupet.

De var i en situasjon der mulighetene for ordinære finansieringskilder var uttømt, hvor markedsutsiktene var truende og hvor permitteringer og oppsigelser stod like om hjørnet. Det var i en slik vanskelig situasjon at motkonjunkturtiltakene ble satt inn.

Det var når risikoen var så høy at de ordinære finansieringskilder ikke lenger kunne ta sjansen, det var da Regjeringen måtte inn og nettopp ta denne sjanse.

Ved en stor innsats fra bedriftenes ledelse og ansatte, og ved hjelp av de støttetiltak som ble satt inn, har vi hittil greid å holde det overveldende flertall av disse bedrifter utenfor den overhengende faren for bedriftsstans.

Det norske industrielle miljø ville i dag ha vært sterkt redusert uten en slik bredt opplagt og dristig motkonjunkturpolitikk.

Resultatene av vår økonomiske politikk begynner etter hvert å komme til syne.

Vi har en realistisk sjanse til å halvere prisstigningen fra i fjor til i år.

Vi har maktet en drastisk reduksjon av vårt underskudd mot utlandet.

Vi har greid å oppnå en ikke ubetydelig øking av vår eksport.

Vi har samtidig maktet å holde den internasjonale massearbeidsløshet utenfor våre grenser.

Dette viser at vi er på rett vei, men vi har enda et godt stykke å gå.

Pris- og inntektsoppgjørene i 1980 blir en ny

prøvesten på vår evne til reell samfunnssolidaritet.

Det det her dreier seg om er solidaritet overfor mennesker som står på en konkurranseutsatt arbeidsplass.

Det dreier seg om vår vilje til solidaritet på en slik måte at de begrensede muligheter vi har for inntektsheving blir tilbudt de grupper som er lavt-lønnede.

Den overordnede målsetting må være sikring av sysselsetting og en rettferdig fordeling.

Det vil bli satt inn tiltak for å styrke industriens muligheter til økt evne til konkurranse og omstilling.

Det blir en klar oppgave å utforme tiltakene slik at den økte overføring av midler til industrier og nærings-tiltak blir nyttet til styrking av arbeidsplassene.

Det er tendenser i vår tid i retning av å svekke fellesskapets muligheter.

Dette skjer i en tid hvor oppgavene for det samfunns-
messige fellesskap er større enn noen gang tidligere.

En svekkelse av statens, fylkenes og kommunenes arbeidsevne vil over tid møte det enkelte menneske på en ganske bestemt måte.

Vi reduserer våre muligheter til å sikre menneskelig miljø bredest sett på arbeidsplassene, i vårt eget bomiljø og i det miljø som vår natur gir det enkelte menneske.

Vi svekker våre muligheter til å gi tilbud innenfor helse og sosialsektor, skoletilbud, samferdsel, kulturopplevelser og en rekke andre tjenestetilbud.

Vi reduserer fellesskapets muligheter til å sette

inn der hvor arbeidsplasser trues og der hvor nye muligheter kan åpne seg for sikre arbeidsplasser og en riktig og forsvarlig framtidsrettet utnyttelse av våre felles midler.

Et demokratisk styrt fellesskap har sine store utfordringer i en tid hvor ny teknologi sprenger på.

Gjennom et demokratisk styrt fellesskap i samfunnet og i bedriftene kan den nye teknologi skape nye framskritt for oss alle. Hvis vi prøver å avvise den nye teknologi, eller hvis vi ikke styrer den godt nok gjennom fellesskapet, kan den føre til arbeidsløshet, unødige omstillinger og konflikter.

En svekkelse av fellesskapets muligheter innebærer ikke økt personlig frihet for vår tids mennesker. En slik svekkelser er en trusel mot folkeflertallets reelle frihet.